

Center IRIS
Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo
in svetovanje za slepe in slabovidne
Tobačna ulica 5
1000 LJUBLJANA
telefon: +386 70 902 750

USTVARJAMO OKOLIŠČINE, KI OMOGOČAJO KVALITETNO ŽIVLJENJE NAŠIH OTROK, NJIHOVIH STARŠEV IN ZAPOSLENIH.

Na podlagi 60. d člena Zakona o osnovni šoli (Ur. l. RS št.81/06- uradno prečiščeno besedilo; 102/2007, 107/10, 81/11, 40/12-ZUJF, 63/13, 46/16- ZOFVI-K in 76/23) so strokovni delavci v sodelovanju z učenci in njihovimi starši pripravili Vzgojni načrt zavoda Center IRIS, ki ga dne 23. 10. 2024 obravnaval in potrdil Svet zavoda Centra IRIS

VZGOJNI NAČRT **CENTRA IRIS** **za šolsko leto 2024/2025**

Vzgojni načrt Centra IRIS (v nadaljevanju Center) izhaja iz ciljev vzgojno-izobraževalnega procesa in je sestavni del Letnega delovnega načrta Centra.

Vzgojni načrt Centra vsebuje:

- temeljne vrednote in vzgojna načela,
- vzgojne dejavnosti šole,
- vzgojne postopke in ukrepe,
- vzajemno sodelovalni odnos s starši.

Pri oblikovanju Vzgojnega načrta sodelujejo strokovni delavci Centra IRIS, starši, učenci in dijaki. Sprejme ga Svet Centra IRIS.

Zakonodajna izhodišča za izdelavo Vzgojnega načrta Centra IRIS so:

- Konvencija o otrokovih pravicah (OZN, sprejela Generalna skupščina, 1989),
- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (izdalo MŠŠ, 1995),
- Izhodišča kurikularne prenove (pripravil NKS, 1997),
- Zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja: 2. člen - Cilji vzgoje in izobraževanja,
- Zakon o OŠ: 2. člen – cilji osnovne šole.

Mednarodna komisija v okviru UNESCO (Delors, 1996) pravi, da učenje temelji na štirih stebrih:

- učiti se, da bi vedeli,
- učiti se, da bi znali delati,
- učiti se, da bi znali živeti v skupnosti,
- učiti se, da bi znali biti.

Vzgoja in izobraževanje morata omogočiti vsakemu človeku, da sam rešuje svoje probleme, oblikuje svoje odločitve in nosi svojo odgovornost.

1. VZGOJNE VREDNOTE

Temeljne vrednote, vzgojna načela, vizija Centra IRIS:

Center IRIS uresničuje temeljne vrednote in vzgojna načela osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja. Njegova vizija je zagotoviti prostor, v katerem se učenci/dijaki in zaposleni počutijo varno in sprejeto.

V obravnavo vključujemo slepe in slabovidne otroke in mladostnike in tudi otroke z drugimi posebnimi potrebami, predvsem otrok z motnjami avtističnega spektra. Od rojstva do zaključka srednješolskega izobraževanja, sodelujemo z njihovimi starši, družinami, vzgojitelji, učitelji v večinskih šolah in širšim družbenim okoljem.

Cilj vzgojnega dela je vsestranski in optimalni razvoj celovite osebnosti otroka ali mladostnika.

Za nas je zelo pomembno, da življenje v Centru IRIS, v šoli in Domu učencev in dijakov naredimo prijetno, varno, domače in zabavno. Delamo tudi s starši, ki so pogosto zelo obremenjeni. Učimo jih, da ob svojem otroku tudi uživajo. Verjamemo, da vrednote, v katerih jih vzgajamo, prispevajo h kvalitetnejšemu življenju, zato se jih učimo preko raznih dejavnosti, se o njih pogovarjamo, predvsem pa jih živimo.

2. VZGOJNO DELOVANJE CENTRA IRIS

a) Proaktivne dejavnosti Centra IRIS

So dejavnosti, ki razvijajo ugodno socialno klimo, občutek varnosti, sprejetosti in omogočajo sodelovanje.

Med poukom, razrednimi urami, odmori, obšolskimi dejavnostmi in bivanjem v Domu učencev in dijakov stremimo k temu, da oblikujemo dogovore o temeljnih pravilih skupnega življenja in sodelovanja. V skladu z zmožnostmi učencev jih vključujemo v načrtovanje in izvajanje učenja in vsakodnevnega življenja, organizacijo piknikov in izletov. Spodbujamo zgledno vedenje in reagiramo na nepravilno vedenje tako, da učenci lahko ozavestijo napake in izboljšajo svoje vedenje.

Različne življenjske probleme obravnavamo s pomočjo svetovalne službe, študentov na praksi ter dnevno z učitelji in vzgojitelji.

Vzgojne aktivnosti so usmerjene v doseganje vzgojnih ciljev:

- spoštovanje in sprejemanje različnosti spodbujamo s treningom socialnih spretnosti, prostovoljnimi deli, nudenjem pomoči mlajšim in šibkejšim, vključevanjem v humanitarne akcije;
- učenci in dijaki se učijo odgovornosti ob zadolžitvah v razredu in vzgojni skupini (pospravljanje, pomoč sošolcem), učijo se tudi vsakodnevnih opravil in tako razvijajo svoje potenciale za neodvisno življenje in odgovorno sodelovanje v skupnosti;
- vljudnosti se učijo od zaposlenih- pozdravljanje, primerno izražanje prošenj, zahvale, opravičevanja ipd. vadimo v vsakodnevnih situacijah in na delavnicah socialnih spretnosti;
- samostojnost izboljšujejo s treningom vsakodnevnih opravil, mobilnosti in orientacije, socialnih spretnosti;

- sodelovanje vadijo ob organiziranju in izvedbi izletov, praznovanj in obiskov prireditelj, izdelavi projektnih nalog, sestavljanju jedilnikov in drugih dejavnosti, kjer je dober rezultat odvisen od prispevka vseh udeležencev;
- kakovostno in pestro preživljanje prostega časa spodbujamo z mnogimi športnimi, kulturnimi in ustvarjalnimi dejavnostmi, ki se izvajajo v naši ustanovi ali se jih učenci in dijaki udeležujejo zunaj nje (v tem primeru jim pomagamo pri organizaciji);
- vključevanje v okolje izvajamo s povezovanjem z okoliškimi ustanovami, obiski knjižnice, kavarn, nakupovanji, vključevanjem v dejavnosti zunaj Centra IRIS;
- spodbujamo zdravo življenje, in sicer **osebno higieno** (vsakodnevno tuširanje, jutranje umivanje, pravilno in dovolj pogosto ščetkanje zob, preoblačenje perila, uvajamo tudi samostojno uporabo pralnega stroja), **zdravo hrano** (spodbujamo pitje vode in nesladkanih čajev, v jedilnike vključujemo veliko sadja zelenjave in polnovrednih žit), **rekreacijo** (sprehodi, pohodi, plavanje, fitness, ples ali v telovadnici), **upoštevanje omejitev za varnost in ohranjanje zdravja** (prepoved dvigovanja bremen, hoja s spremljevalcem ...), **razumna uporaba telefonov in interneta** (uporaba telefonov, tablic, interneta je prepovedana med poukom, v domu med učnimi urami in ponoči), **sprotno reševanje stisk** (vsak otrok ali mladostnik ima možnost pogovora z učiteljem, vzgojiteljem ali svetovalnim delavcem oziroma zaupno odraslo osebo);
- za zdravo okolje skrbimo s samostojnim pospravljanjem, uporabo ekoloških čistil, ločevanjem odpadkov;
- strpnost zagotavlja varno in prijazno okolje. Nesoglasja in spore rešujemo s pogovarjanjem in dogovarjanjem. Ob nasilju, psihičnem ali fizičnem, moramo zaposleni takoj ustrezno reagirati. Učenci in dijaki o nasilju (če so ga opazili ali doživeli) obvestijo učitelja, vzgojitelja ali svetovalno delavko.

b) Preventivne dejavnosti Centra IRIS

Oblikovanje šolskih in oddelčnih dogovorov: šolski red je sestavni del letnega delovnega načrta. Oddelki oblikujejo svoja oddelčna pravila v skladu s šolskim vzgojnim načrtom.

Sistematično načrtovanje in izvajanje razrednih ur: z letno delovno pripravo določimo okvirne vsebine razrednih ur.

Navajanje na samovrednotenje, samokontrolo in sprejemanje odgovornosti skozi našete aktivnosti: športne dejavnosti, tekmovanja v znanju, javno nastopanje, delavnice, socialne igre, projekti, tečaji, tabori, interesne dejavnosti, ekskurzije.

Postopki za zagotavljanje varnosti: povečan nadzor na določenih točkah in določenih krajih: varstvo vozačev pred in po končanem pouku, jutranje varstvo, dežurstvo učiteljev med odmori, malico in kosilom, spremstvo ob izvajanju dejavnosti, ki potekajo zunaj šolskega prostora, ustrezna športna oprema pri pouku športa in na dejavnostih ob pouku. Podrobnosti ureja Hišni red Centra IRIS.

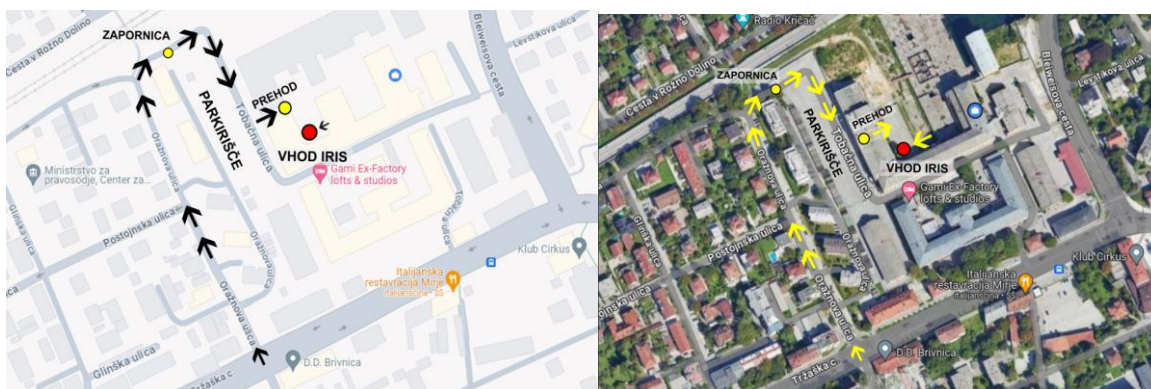
Sodelovanje staršev pri oblikovanju individualnih vzgojnih načrtov (IVN): v primeru, ko učenec potrebuje poseben pristop oziroma ob izreku vzgojnega opomina oziroma vzgojnega ukrepa, lahko sodelujejo tudi starši.

Prepoznavanje in ozaveščanje o različnih oblikah nasilnega vedenja ter sporočanje pedagoškemu delavcu: permanentno izobraževanje strokovnih delavcev, učencev in dijakov o prepoznavanju in ustreznem ravnanju v primeru različnih oblik nasilja.

Zdravstvene preventivne aktivnosti: sistematični zdravstveni in zobozdravstveni pregledi, ozaveščanje učencev/dijakov o zdravi prehrani, preventiva pred boleznimi, spodbujanje k rednemu umivanju rok, zdravstveno vzgojne vsebine ...

Varna šolska pot do Centra IRIS, Tobačna ulica 5:

Pot poteka po Oražnevi ulici. Preko kolesarske steze, desno, pot nadaljujemo mimo uvoza na parkirišče pred Tobačno ulico 5, kjer se nahaja šola Centra IRIS.

Varna šolska pot od Dijaškega Doma Vič:

Pot se začne pri dijaškem domu Vič, Gerbičeva ulica 53, nato levo po Gerbičevi, čez prehod in do semaforja v križišču z Vipavsko.

Nadaljuje se levo po Vipavski in Jadranski do Jamove. Seveda, lahko dijaki koristijo tudi avtobus št 1 na postaji Gerbičeva. (Z naslednjo postajo izstopijo na Hajdrihovi).

Pot vodi mimo fakultete za fiziko in matematiko.

Po Jamovi pot vodi mimo vrtca in ELES-a na levi, vse do Križišča z Langusovo. *Pri semaforju zavije desno na Jamovo.*

Pot nato vodi po Langusovi čez Tržaško in nato po Oražnovi ulici do konca.

Preko kolesarske steze in mimo uvoza na parkirišče pred Tobačno 5, kjer se nahaja šola Centra IRIS.

Preventivne dejavnosti na temo spletne varnosti: dnevi dejavnosti, delavnice, objave na oglasni deski, predavanja za starše, roditeljski sestanki ...

c) Svetovanje in sporazumno reševanje medsebojnih problemov in sporov

Svetovanje in usmerjanje je namenjeno učencem in dijakom, posredno pa tudi njihovim staršem.

Svetovanje se izvaja v obliki:

- pogovori z učenci/dijaki na razrednih urah o medsebojnih odnosih, vrednotah, vzgojnem načrtu, pravilih šolskega reda in hišnem redu;
- individualnega in skupinskega dela z učenci/dijaki tudi v obliki mediacije ob konfliktu.

Cilji svetovanja so, da se učenec oziroma dijak nauči:

- oblikovati lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje;
- organizirati lastno delo za večjo učinkovitost;
- spremljati svojo uspešnost;
- razmišljati in presojati o svojih vedenjih in ravnanjih drugih ljudi;
- prevzemati odgovornost in sprejemati posledice svojih dejanj.

Nekateri učenci/dijaki in njihove družine potrebujejo več tovrstne pomoči, ki jim je vedno na voljo. Z nekaterimi delamo sistematično skozi daljše časovno obdobje. Drugi potrebujejo tako pomoč le občasno, ob trenutnih kriz ali posebnih odločitvah, ali pa npr. pri prehodu v kako drugo šolo ali v samostojno življenje.

Svetovalna služba se vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj preko treh osnovnih vrst dejavnosti svetovalne službe:

- dejavnosti pomoči,
- razvojnih in preventivnih dejavnosti ter
- dejavnosti načrtovanja in evalvacije.

Skupaj z drugimi strokovnimi delavci oblikuje vsakdanje življenje v šoli.

Z njimi sodeluje na naslednjih področjih:

- učenja in poučevanja,
- šolske kulture, vzgoje, klime in reda,
- telesnega, osebnega in socialnega razvoja,
- šolanja in poklicne orientacije,
- ter na področju socialno-ekonomskih stisk.

Mediacija: osebe, ki imajo problem/konflikt, se ob pomoči tretje osebe, posrednika/mediatorja pogovorijo in ugotovijo, kje so točke njihovega spora, izrazijo svoja mnenja, ideje, težave in čustva, izmenjajo stališča in poskušajo najti rešitev, s katero bodo vsi zadovoljni.

Restitucija: restitucija ali povračilo škode omogoča ustvarjalno soočanje z napakami, ki so na ta način tudi priložnost za učenje novih vedenj in poprava napak. Poravnava škode je postopek poravnave povzročene škode z delom ali kako drugače. V nasprotju s kaznovanjem poudarja pozitivno reševanje problemov.

3. POHVALE, PRIZNANJA, NAGRADE

Kadar se učenec oz. dijak ali skupina učencev oz. dijakov izkaže s prizadevnostjo pri konkretni dejavnosti ali aktivnosti je lahko ustno ali pisno pohvaljen.

Oblike pohval:

- ustne ali pisne pohvale podeljuje strokovni delavec ali drugi;
- pisne pohvale na predpisanih obrazcih so namenjene izjemnim dosežkom.

Pohvale, priznanja in nagrade učencem, skupinam učencev, dijakom, skupinam dijakov lahko predlagajo:

- oddelčne skupnosti,
- razrednik,
- mentorji dejavnosti,
- ravnatelj in
- drugi strokovni delavci šole.

Ustne ali pisne pohvale se podeljujejo za:

- prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri pouku, vzgojni skupini ali interesnih dejavnostih ali drugih dejavnosti,
- bistveno izboljšanje učnega uspeha,
- doseganje vidnih rezultatov na šolskih tekmovanjih z različnih področij znanja,
- posebej prizadevno in učinkovito delo v oddelčni skupnosti ali skupnosti učencev šole ter vzgojni skupini,
- pomoč drugim učencem,
- pomemben osebni napredek,
- aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi različnih prireditev ter dejavnosti pomembnih za Center IRIS.

Priznanje za dosežek, ki je pomemben za Center IRIS in ki v veliki meri prispeva k ugledu šole v širši skupnost, učencem podeljuje razrednik oziroma ravnatelj Centra IRIS.

Priznanja se izrekajo za:

- večletno prizadevnost in doseganje vidnih rezultatov pri šolskem delu,
- doseganje vidnih rezultatov na tekmovanjih in srečanjih učencev, ki so organizirana za območje celotne države,
- večletno prizadevno sodelovanje in doseganje rezultatov pri interesnih in drugih dejavnostih,
- večletno prizadevno delo v oddelčni skupnosti.

4. VZGOJNI UKREPI

Vzgojne ukrepe/opomine šola izvede kadar učenec/dijak krši pravila vedenja in ravnanja in kadar ne izpolnjuje svojih dolžnosti in odgovornosti, ki so zapisana v Pravilih šolskega reda in Hišnem redu. Izvajanje vzgojnih ukrepov je povezano z nudenjem podpore in vodenjem učenca/dijaka, iskanjem možnosti in priložnosti za spremembo neustreznega vedenja. Pri

tem sodelujejo učenec/dijak, starši in strokovni delavci šole, ki skupaj oblikujejo predloge za rešitev.

Vzgojni ukrepi so lahko:

- restitucija oziroma poravnava;
- ukinitve nekaterih pravic;
- zadržanje na razgovoru po pouku;
- povečan nadzor nad učencem;
- organiziranje učenja in dela zunaj učne skupine/razreda;
- vključitev v nadomestno dejavnost/pouk v drugi skupini/oddelku;
- ukrepanje v primeru neopravičenih ur;
- odvzem mobilnega telefona, pametne ure in drugih elektronskih naprav;
- ukrepanje ob vnosu nevarnih predmetov in snovi v šolo;
- pregled šolske torbe in osebnih stvari/predmetov;
- ukrepi, ki učencu pomagajo spoznati njihove obveznosti do drugih ljudi in spoznati pravila v družbenih skupnosti;
- družbeno koristno delo;
- začasna prepoved bivanja v Domu pri Centru IRIS;
- premestitev v drug oddelek/skupino;
- prešolanje učenca na drugo šolo, s soglasjem oziroma brez soglasja staršev,
- drugi ukrepi za katere strokovni delavec skupaj s svetovalno službo presodi, da bodo v podporo učencu/dijaku pri spremembi neustreznega vedenja.

Vzgojni opomini:

Izrekanje vzgojnih opominov ali ukorov urejata Pravilnik o vzgojnih opominih v osnovni šoli in Pravilnik o šolskem redu v srednjih šolah.

Vzgojni opomin šola lahko izreče za kršitve, ki so storjene v času pouka, dnevih dejavnosti in drugih organiziranih oblikah vzgojno-izobraževalne dejavnosti ter drugih dejavnosti, ki so opredeljene v letnem delovnem načrtu, hišnem redu, pravilih šolskega reda in drugih aktih šole.

Učencu oziroma dijaku se izreče vzgojni opomin/ukor, kadar krši dolžnosti in odgovornosti, določene z zakonom, drugimi predpisi, akti šole, in ko vzgojne dejavnosti oziroma vzgojni ukrepi ob predhodnih kršitvah niso dosegli namena.

Osnovna šola: učencu se v posameznem šolskem letu lahko izrečejo trije vzgojni opomini. V skladu s 54. členom Zakona o osnovni šoli se lahko učenca po izrečenem tretjem vzgojnem opominu prešola na drugo šolo brez soglasja staršev.

Srednja šola: v skladu s Pravilnikom o šolskem redu v srednjih šolah se dijakom lahko izrekajo vzgojni ukrepi kot so: alternativni vzgojni ukrep, opomin ali ukor, pogojna izključitev, izključitev.

5. OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI

Strokovni delavci šole, učenci/dijaki in starši razvijamo vzajemno-sodelovalni odnos na vzgojnem področju. Vzajemno sodelujemo pri oblikovanju življenja in dela šole, različnih vzgojno-izobraževalnih dejavnostih, oblikovanju vzgojnega koncepta šole, oblikovanju akcij za izvajanje preventivnih vzgojnih dejavnosti, svetovanju in usmerjanju, povrnitvah škode (npr. restitucija).

Oblike sodelovanja s starši:

- roditeljski sestanki,
- govorilne ure pri razrednikih in ostalih učiteljih,
- individualni svetovalni pogovori,
- šola za starše,
- svet staršev,
- pisno informiranje o učnem uspehu, aktivnostih učencev,
- elektronska redovalnica/dnevnik,
- spletna stran šole,
- druge oblike: prireditve, predstave, projekti, spremstva.

Starši se vključujejo v reševanje problemov, ki jih imajo njihovi otroci, ali kadar njihovi otroci kršijo pravila šole – kodeks ravnanja. Šola usmerja starše v starševske delavnice, šolo za starše, svetovalni center in druge ustanove.

Šola s starši sodeluje tako pri doseganju učno-vzgojnih ciljev kot pri reševanju razvojnih in osebnih težav njihovih otrok ali skupin otrok.

V primerih, ko šola ne more zagotoviti sodelovanja staršev ali oceni, da gre pri posameznih otrocih za zanemarjanje, bo šola poiskala pomoč in sodelovala pri delu drugih institucij psihosocialne pomoči.

6. URESNIČEVANJE IN SPREMLJANJE VZGOJNEGA NAČRTA

Uresničevanje vzgojnega načrta pedagoški delavci kontinuirano spremljajo preko:

- sprotnega vrednotenja dela oddelčne skupnosti;
- pogovorov, analiz na pedagoških konferencah;
- pisnih poročil;
- sestankov strokovnih aktivov;
- sestankov s starši učencev/dijakov;
- sestankov Sveta staršev;
- sestanka Sveta zavoda;
- anket;
- pohval in pripomb.

Na podlagi spremljanja se vzgojni načrt smiselno dopolnjuje in korigira.

7. VELJAVNOST VZGOJNEGA NAČRTA

Vzgojni načrt je nastal v sodelovanju z učenci, strokovnimi delavci šole in starši.

Pozitivno mnenje k Vzgojnemu načrtu Centra IRIS je podal pedagoški zbor na svoji pedagoški konferenci dne, 10. 9. 2024.

Pozitivno mnenje k Vzgojnemu načrtu Centra IRIS je podal Svet staršev Centra IRIS na redni seji dne, 17. 9. 2024.

Pozitivno mnenje k Vzgojnemu načrtu Centra IRIS je podal Svet zavoda Centra IRIS na redni seji dne, 23. 10. 2024.

Vzgojni načrt Centra IRIS je obravnaval in potrdil Svet Centra IRIS na svoj redni seji dne 23. 10. 2024

S tem Vzgojnim načrtom Centra IRIS preneha veljavnost Vzgojnemu načrtu Centra IRIS, ki je bil sprejet, dne 25. 9. 2017.

Št. dokumenta: 007-6/2024/1

Ravnateljica Centra:

Romana Kolar

Žig

Predsednik Sveta zavoda